

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо врегулювання та реалізації особами, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, та їх близькими родичами своїх прав та гарантій»

1. Обґрунтування необхідності прийняття акту.

Прийняття проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо врегулювання та реалізації особами, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, та їх близькими родичами своїх прав та гарантій» (далі – проект Закону) обумовлено необхідністю забезпечення прав таких осіб, аналогічним правам, що мають військовослужбовці, звільнені з полону.

Так, цивільні, які позбавлені особистої свободи внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України перебувають в аналогічних умовах що і військовослужбовці (військовополонені). Вони піддаються тортурам, катуванням, фізичного і психічного приниження не меншими ніж військовослужбовці ЗСУ. Статистика також свідчить про масовість захворювання таких осіб на тяжкі хвороби. Після повернення з полону останні, на відміну від військовослужбовців звільнених з полону, мають менші права та соціальні гарантії. Окрім того, особи з числа близьким родичів позбавлені деяких прав та соціальних гарантій, що мають військовослужбовці звільнені з полону.

Станом на дату внесення проекту Закону встановлено відсутність однакового підходу до соціального забезпечення, гарантій прав та свобод військовослужбовців звільнених з полону та осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України у виплатах на лікування, гарантії звільнення з військової служби та можливості осіб з числа близьких родичів отримувати відстрочку від призову на військову службу під час мобілізації під час перебування таких осіб в місцях обмеження особистої свободи.

2. Мета і завдання законопроекту.

Метою законопроекту є законодавче забезпечення прав та гарантій особам, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України на виплати під час стаціонарного лікування захворювань, що потребують тривалого лікування, прав на звільнення з військової служби, а також забезпечення можливості осіб з числа близьких родичів отримувати відстрочку від призову на військову службу під час мобілізації.

3. Загальна характеристика та основні положення законопроекту

Проектом Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо врегулювання та реалізації особами, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, та їх близькими родичами своїх прав та гарантій» пропонується внести зміни до наступних законодавчих актів:

- Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» — шляхом уточнення підстав звільнення з військової служби у зв'язку із звільненням з полону та/або встановленням факту позбавлення особи особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, за умови, що військовослужбовець не виявив бажання продовжувати службу.

- Закону України «Про мобілізаційну підготовку і мобілізацію» — шляхом передбачення права надання відстрочки від призову під час мобілізації особам, чий близькі родичі мають встановлений факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, до моменту їх повернення.

- Закону України «Про соціальний і правовий захист осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, та членів їх сімей» — шляхом передбачення права запровадження щомісячної грошової допомоги особам, яким встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, у розмірі 50 000 гривень, які перебувають на тривалому стаціонарному лікуванні (понад 30 календарних днів), протягом перших трьох місяців такого лікування.

4. Стан нормативно-правової бази у зазначеній сфері правового регулювання

У зазначеній сфері правового регулювання діють:

Закон України «Про соціальний і правовий захист осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, та членів їхніх сімей»

Закон України «Про військовий обов'язок і військову службу»

Закон України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію»

4. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація запропонованого проекту Закону не потребує додаткових витрат з Державного бюджету України.

5. Запобігання корупції

У проекті Закону немає правил і процедур, які можуть містити ризики вчинення корупційних правопорушень.

6. Прогноз соціально-економічних наслідків прийняття проекту.

Прийняття проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо врегулювання та реалізації особами, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок

збройної агресії проти України, та їх близькими родичами своїх прав та гарантій», матиме низку важливих соціально-економічних наслідків:

- Підвищенню рівня соціального та правового захисту осіб, які зазнали позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України.

Законопроект забезпечує додаткові гарантії для осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи, зокрема шляхом надання їм права на звільнення з військової служби за власним бажанням та отримання матеріальної підтримки у період лікування. Це сприятиме відновленню фізичного та психічного здоров'я таких осіб, їх реабілітації та подальшій соціальній адаптації.

- Зміцненню довіри громадян до державної політики у сфері соціального захисту.

Демонстрація системної та послідовної державної політики щодо підтримки осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, сприятиме відновленню довіри громадян до органів державної влади, підвищенню відчуття справедливості та соціальної відповідальності держави.

Надання відстрочки від мобілізації близьким родичам осіб, позбавлених особистої свободи, зменшить психологічне та соціальне навантаження на сім'ї, які перебувають у складних життєвих обставинах, та дозволить їм зосередитися на підтримці постраждалих членів родини, пошуку інформації, взаємодії з державними органами та проходженні необхідних процедур.

Запровадження чітких і зрозумілих механізмів реалізації прав осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, сприятиме зменшенню соціальної напруги в суспільстві.

- Сприяння поверненню осіб до економічної активності.

Додаткова виплата щомісячної грошової допомоги особам, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України та які потребують тривалого стаціонарного лікування, матиме обмежений та прогнозований характер, оскільки: виплата здійснюється лише протягом перших трьох місяців лікування; коло отримувачів є чітко визначеним; виплата має тимчасовий і адресний характер.

Фінансова підтримка під час проходження повноцінного лікування та реабілітації підвищить шанси таких осіб на подальше повернення до трудової або підприємницької діяльності, служби в інших сферах, що в свою чергу позитивно вплине на економіку загалом.

Народний депутат України

Анна ПУРТОВА

ЄАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ
Підписувач: Пуртова Анна Анатоліївна
Сертифікат: 3FAA9288358EC00304000000903231003A3CDC00
Дійсний до: 03.12.2026 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
422д9/1-2026/5084 від 09.01.2026

2103488